

Abstrakt

Komparace české a slovenské úpravy právních následků zániku manželství

Tématem diplomové práce jsou právní následky zániku manželství. Následky zániku manželství jsou zkoumány ve dvou právních úpravách, české a slovenské, a zároveň komparovány. Průběžně jsou probírány jednotlivé způsoby zániku manželství. Práce se skládá z úvodu, pěti kapitol, které jsou dále členěné do podkapitol a závěru.

První kapitola práce se zabývá pojmem manželství, jeho účelem, funkcemi a povinnostmi a právy z něj plynoucími.

Druhá kapitola je věnována historickému vývoji právní úpravy zániku manželství jednak na území dnešní České republiky, jednak na území dnešní Slovenské republiky, a to od 18. století až po platný právní stav. Není bez zajímavosti, že zatímco po dlouhou dobu byly obě právní úpravy od sebe odděleny, tj. byly naprosto odlišné, následovalo relativně dlouhé období společného právního vývoje, aby poté, po rozdělení Československé republiky, se obě právní úpravy zase rozešly a kráčely každá svou cestou.

Každý zánik manželství nutně přináší určité právní následky, které se do určité míry liší právě podle toho, na základě jakého důvodu manželství zaniklo. Ve třetí kapitole jsou proto probírány jednotlivé právní důvody zániku manželství, rozvod manželství, smrt manžela, změnu pohlaví a také řeším problematiku prohlášení manželství za neplatné. Jsou zde vysvětleny instituty důkazu smrti a domněnky smrti. Podrobně jsou probrány oba způsoby rozvodu, jakož i úprava tzv. proti-tvrdostranných klauzulí.

Čtvrtá kapitola představuje právní následky zániku manželství způsobeného smrtí jednoho z manželů. Právní následky jsou rozděleny na osobní a statusové a následky majetkové povahy, mezi které patří práva a povinnosti týkající se bydlení a právo na základní vybavení rodinné domácnosti pozůstalého manžela, dědické právo, majetkové vypořádání a popřípadě právo na slušnou výživu a nutné zaopatření. Také tyto právní následky jsou probrány a komparovány v obou rozhodných právních úpravách.

V páté kapitole jsou analyzovány právní následky zániku manželství rozvodem. Kromě následků osobních a statusových, jsou zde probrány i následky majetkové povahy, které ovšem z povahy věci zahrnují i jiné dílčí následky než v případě zániku manželství smrtí jednoho z manželů. Patří sem úprava bydlení a právo na základní vybavení rodinné domácnosti

rozvedených manželů, dále výživné mezi rozvedenými manžely a jejich majetkové vypořádání. Velká část této kapitoly se také věnuje úpravě výkonu rodičovské odpovědnosti pro dobu po rozvodu. Tedy kritériím, která je potřeba vzít v úvahu při stanovení konkrétní formy péče o nezletilé ne plně svéprávné dítě. Jednotlivé formy výkonu osobní péče o nezletilé dítě, mezi které patří svěřením dítěte do výlučné péče jednoho z rodičů, do péče společné, střídavé i do péče jiné osoby než rodiče jsou pečlivě zkoumány. Rozebírána je také vyživovací povinnost rodičů vůči dětem.

V závěru práce jsou přehledně shrnuty nejdůležitější společné aspekty i odlišnosti v právních úpravách následků zániku manželství obou zemí. Práce je uzavřena konstatováním, že přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, došlo v České republice ke komplexní úpravě rodinného práva v jediném kodexu, což přispělo k zpřehlednění a konkretizaci právní úpravy.